

OCENA INNOWACYJNOŚCI POLSKIEJ GOSPODARKI

Autor: Justyna GARDAŚ Opiekun naukowy: mgr Paweł ZIOBRO, dr inż. Dorota WIĘCEK

Streszczenie: Artykuł dotyczy oceny innowacyjności polskiej gospodarki na podstawie raportu PARP z 2019 roku. Zawiera wyjaśnienie pojęcia innowacji, sposoby mierzenia innowacji, zajęte miejsca przez Polskę w takich rankingach jak: Europejski Ranking Innowacyjności czy Bloomberg Innovation Index.

Wskaźniki mierzenia poziomu innowacyjności:

- nakłady na działalność badawczo-rozwojową,
- liczba patentów na milion mieszkańców,
- wydatki przedsiębiorstw na badania i rozwój (jako procent PKB),
- wydatki przedsiębiorstw na innowacje (jako procent obrotów),
- udział innowacyjnych małych i średnich przedsiębiorstw w całym sektorze MSP,
- wielkość zatrudnienia w dziedzinie badań i rozwoju,
- bilans płatniczy w zakresie technologii,
- aktywność w sektorach wysokich technologii,
- statystyka publikacji naukowych,
- publikacje w czasopiśmie branżowych i technicznych.

Pojęcie innowacji wywodzi się z języka łacińskiego - **innovare**, co oznacza „**tworzenie czegoś nowego**”. Według idei Josepha A. Schumpetera innowacją jest:

1. „Wprowadzenie nowego towaru – to jest towaru, z jakim konsumenci nie są jeszcze obeznani – lub nowego gatunku jakiegoś towaru.
2. Wprowadzenie nowej metody produkcji tj. metody jeszcze niewypróbowanej praktycznie w danej gałęzi przemysłu; metoda ta może nie polegać na nowym wynalazku naukowym, ale np. na nowym handlowym sposobie postępowania z jakimś towarem.
3. Otwarcie nowego rynku, tj. rynku, na którym dana gałąź przemysłu danego kraju nie była uprzednio wprowadzona, bez względu na to, czy rynek ten istniał przedtem, czy też nie istniał.
4. Zdobycie nowego źródła surowców lub półfabrykatów, i to znów niezależnie od tego, czy to już istniało, czy też musiało być dopiero stworzone.
5. Zreorganizowanie jakiegoś przemysłu.”

W 2019 r. nakłady krajowe brutto na działalność B+R (GERD) wyniosły **30,3** mld zł. Wskaźnik intensywności prac B+R (GERD do PKB) osiągnął poziom **1,32%**.

W Europejskim Rankingu Innowacyjności 2020 Polska zajęła **czwarte miejsce od końca**.

Według najnowszej odsłony rankingu innowacyjności przygotowanego przez Bloomberg'a Polska zajmuje **23 miejsce**, z wynikiem 73,38 punktów.

Z Monitoringu innowacyjności polskich przedsiębiorstw wynika, że w latach 2016-2018 **35,8%** firm działających w Polsce było aktywnych innowacyjnie, **32,4%** firm można określić jako przedsiębiorstwa innowacyjne. **30,1%** firm wprowadziło innowacje, które opierały się na sprawdzonych na rynku badaniach. Natomiast **6,1%** firm opracowały innowacje na dotychczas nieoferowanych na rynku rozwiązaniach. Dominującym rodzajem działalności innowacyjnej prowadzonym przez firmy aktywne innowacyjnie były nakłady inwestycyjne w środki materialne przez nabycie m.in. maszyn i urządzeń. W następnej kolejności firmy ponosiły nakłady na zakup szkoleń personelu, oprogramowania jak również na marketing. Środki własne firm były głównym źródłem finansowania działalności innowacyjnej. Przedsiębiorstwa korzystały również z zewnętrznych źródeł finansowania: kredyty bankowe, pożyczki lub leasing, środki z funduszy UE, środki z budżetu państwa. Najmniej środków pobierały z funduszy kapitału ryzyka oraz innych niż fundusze europejskie tzw. środki pozyskane z zagranicy. Właściciele przedsiębiorstw lub osoby zarządzające były głównym źródłem innowacji „w firmach. Drugim najważniejszym źródłem jest otoczenie zewnętrzne w postaci klientów, dostawców oraz podmiotów z branży. Innowacje w firmach stymuluje również praca kreatywnych pracowników spoza zespołu badawczo-rozwojowego oraz w mniejszym stopniu praca zespołu kreatywnego / badawczo-rozwojowego powołanego w firmie ze względu na ten rodzaj zadań. Największy odsetek przedsiębiorstw deklaruje współpracę w zakresie działalności innowacyjnej z klientami. Nieco mniej niż połowa badanych kooperuje w obszarze innowacji z dostawcami. Istotnie mniejszy odsetek firm współpracował z innymi przedsiębiorstwami z branży (z konkurencją). Współpracą na rzecz innowacji z sektorem nauki wykazuje się najmniejszy odsetek badanych przedsiębiorstw. W przypadku kooperacji firm ze szkołami wyższymi jest to tylko **4%** przedsiębiorstw aktywnych innowacyjnie, z instytucjami badawczymi – zaledwie **1%**, z jednostkami PAN współpracowały pojedyncze firmy. Najbardziej negatywnie na prowadzenie działalności innowacyjnej wpływają: przepisy prawa, w tym podatkowego, administracja, a dokładniej praca urzędników, biurokracja, polityka państwa i strategie w zakresie przedsiębiorczości i innowacyjności oraz sytuacja na rynku pracy określająca podaż wykwalifikowanych pracowników.

Przedsiębiorstwa rzadko podejmują współpracę różnymi rodzajami partnerów obecnych w ich otoczeniu innowacyjnym. Niewielki odsetek współpracy z jednostkami badawczymi może wynikać z małej świadomości korzyści, jakie przedsiębiorstwa mogłyby z takiej współpracy wynieść. Nie bez znaczenia jest tu wciąż stereotypowe wyobrażenie przedsiębiorstw o sposobie funkcjonowania jednostek naukowych, w szczególności wyrażane przekonaniem o działaniu naukowców w oderwaniu od praktyki rynkowej, co w ocenie przedsiębiorstw wiąże się z potencjalnie niską wartością takiej współpracy dla komercyjnego wykorzystania jej efektów. Jedną z głównych barier w podejmowaniu działalności innowacyjnej jest niedostatek wysoko wykwalifikowanych pracowników. Ilość i jakość kapitału ludzkiego w przedsiębiorstwach wyznacza i ogranicza skalę działalności innowacyjnej polskich przedsiębiorstw.